

és clar, doncs, que el mot és autòcton a la costa tirrena.

Per a l'etimologia no es veuen més que dues o tres pistes raonables.⁶ El ll. REMORARI 'retardar, deturar' podria haver passat a *arrembrare > arrembare per dissimilació, ço que al mateix temps podria explicar la conservació de *mb* en català i fins la variant alpina i cat. *arrambar* (amb dissim. $r > l$, per més que a aquesta ja li hàgim donat explicacions gens rebuscades). Per a l'explicació semàntica allegariem que la primera cosa que cal per abordar un vaixell és aturar-lo; i d'això quedaria algun rastre en el Forés on Gras dóna la traducció «s'arrêter» junt amb «s'accrocher», a relacionar segurament amb Neuchâtel *râblé* «zurückhalten» que el REW₃ posa precisament en REMORARE: 15 çes tracta, doncs, realment d'això —restem indecisos— o bé és que també entra a Suïssa una punta de l'àrea *arramb(l)ar* 'abordar', d'on 'aturar'? Perquè aquest ètmon REMORARI en conjunt és ben poc convincent: l'explicació semàntica suggerida peca de molt subtil, i si objeccions fonètiques com l'absència o aparició recent de la documentació de formes amb *mbr* o *mbl*, o bé el gran predomini del vocalisme *arra-* sobre *arre-* (desconegut en oc. i cat.), no són decisives, quan els escrúpols fonètics se sumen a una semàntica forçada, no es pot evitar un vehement escepticisme.

No es pot acceptar la idea de Gamillscheg (EWFS, s. v. *rambade*) d'un mot nàutic d'origen germànic, derivat d'un longobard *RAMBO 'marrà, mascle de l'ovella' que seria la correspondència, en el dialecte longobard, de l'a. al. ant. *ram(mo)* 'marrà' (al. *ramm*, angl. *ram*). ¿És versemblant un germanisme (i estrictament longobard) en un terreny semàntic així? ¿No hauríem d'esperar -P- més aviat que -b- segons la fonètica dialectal longobarda? Fins i tot si la -MB- estigués prou justificada en germànic, no veiem d'on sortiria la *e* predominant a Itàlia, ni trobaríem prou justa semànticament la comparació amb els cops de cap d'un marrà, ni convenceria la idea d'un terme longobard propagant-se tan amplemunt i popularment i des de tan antic al Migdia de França, Itàlia, etc.; per damunt de tot la idea d'una forma longobarda amb MB és un postulat suposat ad hoc per Gamillscheg i sense cap fonament en germànic: la parentela germànica del mot anglo-alemany és ben coneguda (veg. Kluge-M., etc., s. v.) i no hi ha res en ella que indueixi a creure que hi hagué formes amb -mb- al costat de l'arrel *ram* i l'a.-al. ant i mod. *ram(m)*.

Farem bé de no aclucar els ulls davant el fet que hi ha un seguit de mots verbals en REMB- (amb sentits que, en termes amplis podríem qualificar de locals), en diverses famílies indoeuropees, en particular en bàltic: lit. *rémbeiti* 'mostrar-se peresós', 'no créixer gaire', *rambùs* 'peresós', al costat del qual, amb forma o sentits un poc diferents, veiem *rāmtis* 'puntal', *rēmti* 'estontolar', *ramis* 'quiet', letó *rāms* 'mans, quiet', i no sé si és casual que al costat d'això el prussí antic tingui *romestue* 'espècie de destrall';⁷ el contingut semàntic s'eixampla, i la possibilitat d'un lligam no es

trenca, tot fent-se menys precisa, si no ho separem del lit. *rémbeiti* 'formar-se cicatrius' («Narben bekommen»), *rūmbas* 'cicatriu, nafra', *rumbūoti* 'orlar, fer vorada', letó *rūobs* (< *rombo-) 'osca', eslovè *rōb* 'vora, caire'; per més que alguns creuen que això sigui una arrel diferent, que seria la mateixa de l'a.-al. ant. *hrumpf* 'munyó' i el seu grup germànic, amb el qual hom ha relacionat també el d'un mot grec que ens torna a recordar la nostra arrel nàutica: *ῥέμβω* 'giro, faig girar o rodar' («treibe herum, drehe mich herum», «tourner, faire tourner»), *ῥόμβος* 'moviment circular' (Pok., IEW, 864.27, 865.1ss., 1158.24).⁸

No s'acaben aquí els mots i-eur. d'aparença semblant a la del nostre. La proximitat és colpidora amb el scr. *ārambhati* 'aferrar', 'recolzar, repenjar-se en', 'atènyer' («take hold upon, touch, seize, lean, lean or stay upon, reach to, attain; undertake, begin to»). És clar que per mantenir-nos dintre de l'arrel antiga n'hem de separar el prefix *ā-* (que en tot cas reforça el matís d'atansament) i que la forma indoeuropea d'això és equívoca REMBH- o RAMBH- o LAMBH-⁹ però es creu en tot cas que el scr. *rambhāb* 'bastó, puntal' és inseparable del lit. *rāmtis* 'puntal', *rambùs* 'peresós', i *ārambhati* tampoc se'n podrà separar.

Doncs bé, reconeguem que un conjunt de mots on es perceben pertot les idees d'apuntament i de moviments diversos, forma una base raonable per a un mot que vol dir 'atracar' o 'anar a l'abordatge'. Vet aquí doncs per què sospito que sota aquest mot bàsicament provençal i genovès tenim una relíquia del llenguatge dels lígurs indoeuropeïtzats (potser assimilats lingüísticament per sorotaptes). La sospita es reforçaria encara si l'albanès *rembëni* 'jo saquejo, robo' fos antic en la família illíria.¹⁰

DERIV.: *Arramb.* *Arrambada* (DAg.) o *rambada* (veg. supra); *rambada de sa Siquia*, nom d'una cala o tros de costa d'una cala a Mallorca (terme de Ses Salines, mapa Mascaró, 42G1). *Arrambadís.* *Arrambador* (veg. supra) i *arramblador* (id.): en el Maestrat 'balma en què s'aixopluga el bestiar': «la Coveta 's Conills no és més que un *arramblador* de ganado», «a la Mallada del Cabrer quasi no hi ha ni *arramblador*», Bel (1961).

Arrambament. *Arrambatge* (pròpiament 'atac a l'abordatge', veg. supra) a les Illes més viu i desenrotllat que enlloc en accions secundàries (P. d'Alc. Penya, *Poesia Pop.*, veg. s. v. *ravell*): d'una persona de mal geni es diu que «és de mals *arrambatges*, o que té mals *arrambatges*» escriu Anna Moll; en l'acc. 'reny fort, repremsió severa' (també mall., BDLC III, 1905, 8) no ho és menys en cat. central (Ruyra, etc.) si bé allí la forma colloquial és més aviat *rambatge*; *ārambāgēs* 'friccions, topades, renyines (internacionals)' sento a Castell d'Aro, 1964; també Pons i Massaveu, prenent-ho per un femení, usava, en l'acc. més corrent, la forma sense -l-: «quina *rambatja* li passaria! Com hi gosaria, reyna ofesa, fent patir al esclau», *Auca de la Pepa*, 62;¹¹ *arrambatjada*, *arrambatjar*.

Rambada i *rambador* (veg. supra); *ramball*, *ramballa*, *ramballada*. La forma rossellonesa *aramir* = ar-